

16 oktober 2022

COMMITMENT

Jozua 24, vers 1 t/m 28

Laatzag zag ik een post op social media van een moeder. Haar zoontje zat op voetbal. Op een dag, waarop zij als ouder met het team op pad moest, had ze het hele voetbalteam naar huis gestuurd. Reden: ze was de enige ouder die nog wat deed. 'Als andere ouders niet bereid zijn om te helpen, dan maar geen voetbal', zo was haar conclusie. ... Je hoort het vaak hè in deze tijd na de lockdowns: allerlei verenigingen, clubs, instituten worstelen met een gebrek aan commitment van haar leden, betrokkenen. Of het nu de voetbal is die ouders zoekt die willen rijden, of een basisschool die hulp zoekt bij het voorlezen of de spelletjesdag, of het nu de Oranjevereniging is of een kerk... Commitment ('betrokkenheid', 'toewijding', 'medeverantwoordelijkheid willen dragen'), dat is het grote probleem geworden. 'Mensen lezen wel de appjes maar reageren niet eens'. 'Men komt gewoon niet opdagen, zonder de moeite nemen om zich af te melden'. 'Vroeger was het zo: als je geen zin had, dan moest je maar zin maken, maar tegenwoordig?' Herkent u er iets van?

Commitment – los van onze eigen kerkelijke situatie - is een heel belangrijk woord voor een kerk, voor een gemeente. En zeker voor zo'n soort gemeente als onze gemeente, want wij verplichten niet iedereen om een taak op zich te nemen en wij delen mensen niet automatisch in op kringen, zodat ze in beeld zijn. In onze gemeente draag je daar zelf verantwoordelijkheid voor. En dat is mooi. Maar dat vraagt dan ook wel... *commitment*.

In het laatste hoofdstuk van het boek Jozua – waar wij nu onze lezing uit het boek Jozua mee afsluiten – is dat het grote thema. Vandaar dat ik er nu over begon. Jozua vraagt namens God commitment, toewijding, het opnemen van je verantwoordelijkheid. We gaan daar naar kijken – hoe dat toen in zijn werk ging - en steeds probeer ik het naast onze eigen situatie als Ichthusgemeente te leggen en het ook met uw en jouw persoonlijke leven te verbinden.

Terwijl wij het over commitment hebben, omdat die coronatijd er bij zo ongeveer iedereen voor heeft gezorgd dat men het allemaal een beetje zat is, moe is geworden van al die dingen die buitenshuis moeten, bevond Jozua zich in een heel andere tijd en spreekt hij om een andere reden over 'commitment'. Het is voor Jozua en het volk Israël een overgangsmoment. Jozua weet dat hij niet lang meer heeft te leven, maar hij kan met een dankbaar hart terugkijken op zijn leven. Het volk Israël is nu in het Beloofde land. Men is de Jordaan overgestoken, Jericho en tal van andere plaatsen vormen geen bedreiging meer voor hen. Men is op het

punt gekomen, waar men wezen moest. Maar aan de andere kant maakt Jozua zich ook wel zorgen over de toekomst. Hoe zal het gaan met het volk Israël? Zullen zij niet teveel beïnvloed worden door die volken die er nog in dit land wonen? Zullen zij hun eigen identiteit blijven behouden? Zal Israël dicht bij God blijven? Jozua roept het volk daarom nog één keer bij elkaar en laat hen beloven om dicht bij God te blijven.

Jozua neemt die belofte af bij het volk Israël op een manier die bekend was in die tijd: Jozua stelt een verdrag op. Een vazalverdrag. Een vazalverdrag werd door overwinnaars in de oorlog opgesteld om de overwonnen volken te laten beloven dat zij gehoorzaam zullen zijn, dat zij trouw zullen zijn, dat zij hun meerdere zullen dienen. In een dergelijk verdrag werden eerst de macht en de roemrijke daden van de meerdere onder woorden gebracht en daarna werden allerlei bepalingen gegeven, waaraan de vazal zich moest houden. Nu, Jozua somt de daden van God op, alles wat God voor Zijn volk heeft gedaan: van Abraham af die God geroepen heeft, via Izak en Jakob, Mozes en Aäron, daarna de tocht door de Rode Zee, de weg door de woestijn, de overwinning op al de volken die een gevaar voor Israël vormden, het geschenk van het Beloofde Land, waar zij zelf niets voor hadden hoeven te doen. Met het opsommen van deze daden werd God groot gemaakt, maar het had volgens mij ook een ander doel:

als je zo alles hoort wat God heeft gedaan voor Zijn volk, dan het had het volk Israël toch ook geen andere keuze dan God te willen dienen en gehoorzamen? God had niet alleen laten zien hoe

groot en machtig Hij was zodat Zijn vazal Israël onder de indruk zal zijn, maar God had ook laten zien hoe bijzonder betrokken Hij was op Zijn volk. Wat een geduld, wat een zorg, wat een liefde, wat een genade en bevrijding uit Gods hand ontvangen!

Nou, als wij het over onze commitment hebben hè – onze toewijding aan God, uw commitment wat betreft de gemeente, jouw verantwoordelijkheid nemen over je eigen geloof - dan hebben wij toch eigenlijk ook net zoals Israël geen andere keuze dan er-echt-voor-tegaan? Want als je probeert te beseffen – laat het eens tot je doordringen - wat God allemaal heeft gedaan voor jou? Gewoon al het feit dat je er mag zijn. Dat je mag leven. Je bent door God bedacht en gemaakt. Dat is toch al een wonder op zich? ... Dat je mogelijkheden hebt. En misschien wel allemaal mensen om je heen. ... Maar ook wat specifiek: wat Jezus voor ons heeft gedaan. Dat – ja, hoe meer je erover nadenkt, hoe minder je ervan begrijpt – dat God via dat gruwelijke martelwerktuig, het kruis, heeft laten zien dat Hij ons absoluut niet los wil laten. En dat God op weg is, met ons op weg wil gaan, naar een nieuwe toekomst! En dat wij daar dankzij Jezus bij mogen horen. Laat dat eens tot je doordringen...

Maar ook: kijk eens om je heen in de gemeente... Allerlei pluimage. Mensen die van buiten heel vroom leken, maar van binnen met heel andere dingen bezig waren. Maar ook zoekers in het geloof, die hun hele

leven het geloof maar lastig bleven vinden. Maar ook mensen die bleven worstelen met zichzelf. Vrolijke mensen. Blij christenen. Angstige mensen. Kinderen. Ouderen. Honderden jaren lang is in onze gemeente de genade van God gedeeld, troost gevonden, hoop geput, Gods liefde ingedronken, dankzij God die ondanks alles met Zijn kerk hier door wil gaan... Zeg nu zelf: dan heb je toch geen andere keuze, dan eerbiedig tegen deze God te zeggen dat je er *ook voor wilt gaan*? Dat je je ook zult inzetten, ondanks alle redenen dat je niet kunt, of dat je niet met die en die kunt omgaan, of dat je het liever zo had, of dat... Zeg nu zelf: als God je zo laat zien hoe Hij op jou en u, en ook op onze gemeente betrokken is, dan kan je toch niet anders dan commitment tonen? Jozua concludeert dan ook (vers 14): 'nu dan, vrees (heb diep ontzag) voor de HEERE!'

Maar dan volgt iets bijzonders in het verdrag dat Jozua namens God opstelt... Bij een normaal vazalverdrag in die tijd had de vazal, het overwonnen volk, weinig keuze. Men moest gewoon de superioriteit van zijn heer erkennen. Men kon alleen maar buigen en bij het kruisje tekenen. Maar hier lijkt het volk wel de keuze te krijgen! Vers 14-15: Nu dan, vrees de HEERE, dien Hem in oprechtheid en trouw, doe de goden weg die uw vaders gediend hebben aan de overzijde van de rivier en in Egypte, en dien de HEERE. Maar als het in uw ogen kwalijk is de HEERE te dienen, kies voor u heden wie u zult dienen: óf de goden die uw vaders, die aan de overzijde van de rivier woonden, gediend hebben, óf de goden van de Amoriëten, van wie u het land bewoont.' God geeft het volk de keuze. God had alle recht op de gehoorzaamheid en liefde en trouw van Zijn volk, niet alleen vanwege Zijn majesteit en heiligheid, maar vooral ook vanwege Zijn liefde en opoffering voor Zijn volk. God had alle recht op gehoorzaamheid en dankbaarheid en liefde en commitment..., maar Hij geeft jou vandaag de keuze. Je hoeft niet. We gaan het er niet bij je 'inrammen'. Je hoeft geen wurgcontract te tekenen. Je bent vrij. Want God wil liefde... en niet dat je een toneelstukje gaat spelen. God wil echt contact met jou en niet slechts een vroom-je-aan-de-regeltjes-houden of zoiets. God wil je hart. *Kies* dan wie je zult dienen in je leven.

Je hebt dus de keuze. Je bent vrij. En toch – ik maak het nu even ingewikkeld – toch ben je niet helemaal vrij. Of beter: helemaal niet vrij. Oh, dus toch nog de kleine lettertjes onderaan het contract: ik heb blijkbaar toch geen keuze? Nee, ik bedoel iets anders. Viel het u ook op wat Jozua zei toen hij het volk voor de keuze stelde: *Nu dan, vrees de HEERE, dien Hem in oprechtheid en trouw. (...) Maar als het in uw ogen kwalijk is de HEERE te dienen, kies voor u heden wie u zult dienen: óf de goden die uw vaders, die aan de overzijde van de rivier woonden, gediend hebben, óf de goden van de Amoriëten, van wie u het land bewoont.* De keuze is blijkbaar dus niet: God dienen of niet dienen. De keuze is: God dienen *of andere goden dienen*. Want hoe je het ook went of keert, *iedereen* dient goden.

In de tijd van Jozua klonk dat heel normaal. Atheïsme – mensen dat er geen god is - werd namelijk pas eeuwen later uitgevonden. In onze tijd zijn er wel mensen die zeggen helemaal niet in een god te geloven. Nou, van die mensen moeten niet verborgen gelovigen maken –

alsof wij beter weten dat zij stiekem toch wel geloven – nee, dat niet. Maar toch: iedereen dient goden. Om duidelijk te maken wat ik bedoel:

Een van de definities van afgoden luidt: 'alles wat op de eerste plaats komt in ons leven, wat voor ons een absolute waarde krijgt, is een afgod'. Dus: alles wat jou beheerst, wat jou vasthoudt, waar je een soort slaaf van lijkt te worden, dat is een afgod. Dan kan je denken aan geld, prestige, macht, seks, sport of welke best-welstandaardvoorbeelden wij soms noemen in de kerk. Maar eigenlijk is alles wat in je leven een plaats naast of boven God krijgt een afgod. Een afgod, dat kan dus ook gewoon je gezondheid zijn, waar je natuurlijk echt dankbaar voor mag zijn als je die hebt. Maar als *dat* het geluk van je leven bepaalt en als daar alles om draait, en niet om God, dan is het een afgod. Een afgod kan ook de vrouw of man die je als geschenk gekregen hebt, als je uit je partner je identiteit haalt en zonder hem of haar niets bent. Het kan het werk zijn dat je hele leven bepaalt, maar waar je gezinsleven door tekortschiet. Het kunnen je idealen zijn, waarbij je over iedereen heen walst. Of je lichaam, waar je zoveel voor doet en waarbij het zo pijn doet als je de eerste kloofjes krijgt te zien. Of je opvattingen, waar je geen millimeter van af kunt wijken. Je huis. Je hobby. Of je eigen ik, van waaruit je alles beredeneert en kiest. Heb jij, heeft u op deze manier gezien ook afgoden?

Laten wij even een gedachte-experiment doen: waar denk je vaak aan op het moment dat je gedachten even afdwalen? Op het moment dat je even stilzit - als je bijvoorbeeld staat te wachten op het station, of als je op bed ligt en nog niet slaapt – waar denk je dan aan? (...) Denk je op zulke momenten aan God? Of aan iemand of iets anders? Durf je het op een flipover te schrijven? Het kan zomaar zijn – ja, het experiment zal niet voor 100 % slagen hoor – maar het kan zomaar zijn dat je met dit experiment jouw afgod of afgoden op het spoor bent gekomen.

Alles wat op de eerste plaats komt in ons leven, wat voor ons een absolute waarde krijgt, is een afgod. Dus: datgene waar onze meeste tijd en aandacht naar toe gaat. Waar wij graag aan denken, als wij even niets hebben om aan te denken. Datgene wat ons verlangen doet groeien, wat onze emoties stuurt, daar waar wij offers voor over hebben. Nogmaals: het hoeven geen slechte dingen te zijn - denk vooral breder dan die afgezaagde voorbeelden van afgoden - afgoden kunnen ook heel goede dingen zijn, *goede dingen die wel op de verkeerde plaats staan in ons leven*, namelijk: boven... of naast God.

'Kies dan heden wie je dienen zult'. Je bent vrij om te kiezen. Maar je kunt niet niet kiezen.

Als Jozua zo het volk heeft voorgehouden dat het óf God óf andere goden zijn, waarvoor men kiest, dan doet Jozua vervolgens iets heel moois. Hij stelt zichzelf ten voorbeeld. Jozua spreekt de prachtige woorden uit, die in menig huis vroeger op een tegeltje of borduurwerkje aan de muur hingen: 'maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen'.

Jozua stelt zichzelf ten voorbeeld. Dat is retorisch sterk. Zoals een bekende Nederlander oproept om te doneren en zelf als eerste een grote donatie doet. Maar het is niet alleen *voorbeeldig* van Jozua. Nee, Jozua neemt zelf verantwoordelijkheid. Hij staat hier tegenover de

massa en kiest onafhankelijk van de keuze van de rest van het volk. Zelfs als hij in zijn eentje zou komen te staan, dan nog kiest hij voor God.

Ik hoop dat jij, u en ik dat ook doen. Hier in de kerk is het niet zo moeilijk: je zingt mee, of je zit gewoon wat stil in de massa. Je kunt hier jaren zitten, zonder echt keuzen te maken. Maar maandagmorgen op kantoor en dinsdagavond op het korfbalveld komt het er wel op aan dat je keuzen maakt, als je misschien de enige bent die gelooft. Jozua maakt een keuze. Hij liet het niet van de massa afhangen. Hij stond voor zijn keuze. En ik denk hè, dat dit respect afdwong, ja, dat dit ook *invloed* had op zijn omgeving. Want Jozua zegt: 'wat mij en mijn huis betreft, wij zullen de HEERE dienen'. Jozua nam blijkbaar zijn huis daarin mee. Zijn huis, dat is: zijn gezin, zijn huishouding, de schoonouders die misschien bij hem woonden, het personeel, de vreemdeling die op zijn erf verbleef. En misschien hè, dat die omgeving Jozua wel weer hielp om aan Zijn gemaakte keuze vast te houden: dat zijn vrouw, zijn schoonouders, die vreemdeling op zijn erf, hem in zijn keuze voor God versterkte. Zo werkt het namelijk in de gemeente van God: je moet zelf commitment tonen - blij alsjeblieft niet anoniem in de massa zitten zonder er wat mee te doen – je moet zelf commitment tonen, maar juist door dat persoonlijke commitment kunnen wij elkaar versterken en elkaar aanmoedigen. Want: je hebt elkaar nodig.

Nu, het volk volgt het voorbeeld van Jozua. Ook zij tonen commitment en beloven plechtig dat zij God echt zullen dienen en zich niet zullen uitleveren aan andere goden die hun leven zullen bepalen. Nou, 'klaar' zou je denken, maar nee. Jozua zegt dan iets heel vreemds (vers 19): 'jullie zullen de HEERE niet kunnen dienen'. Waarom dat? Is dat ontmoedigingsbeleid? Ik denk zelf dat het precies het tegenovergestelde is. Ik denk aan wat ik mijn dochtertje antwoord, als zij zegt: 'denkt u dat ik van dit muurtje af kan springen?' Mijn standaardantwoord is dan: 'nee, natuurlijk kan je dat niet...' Nu, dat geeft haar – eigenwijs als ze is – altijd extra motivatie om het wel te doen. Nu, Jozua speelt hier geen spelletje zoals ik, maar hij peilt hiermee wel de motivatie, de drive van het volk: besef dat het niet niets is, waarvoor je kiest. Weet je het wel zeker? Jozua vertelt namelijk verder: 'Jullie kunnen de HEERE niet dienen, want Hij is een heilig God, een na-ijverig (jaloers) God. Hij zal jullie overtreding en jullie zonden niet vergeven.' God dienen, dat is niet 'iets-voor-daarbij'. Voor God kiezen, dat is je leven in de waagschaal leggen. Alles opgeven en Jezus volgen. Jezus vergelijkt het op een keer met de bouw van een huis. Je moet niet zomaar willen gaan bouwen. Bereken eerst de kosten. Maak een raming. Wees je bewust van de gevolgen. Want God is een heilig God. Hij is alle eer waard. Heel je leven. ('Je uren en je tijd, je zilver en je goud'.) En God is een na-ijverig God, een jaloers God. Hij kan het niet verdragen als er andere vriendjes op nagehouden worden. Nee, je hoeft je niet op te sluiten of af te sluiten voor alles..., maar God wil Zijn eer niet delen. Hij vraagt exclusieve liefde. Omdat Hij al Zijn liefde aan ons heeft laten zien. In Jezus.

'Je kunt God niet dienen', zo zei Jozua. Dat was volgens mij als een extra aanmoediging bedoelt. Maar die woorden van Jozua zijn ook profetische woorden gebleken helaas. Want als wij nu het boek Jozua uit

hebben en wij zouden slechts twee bladzijden in ons Bijbeltje omslaan, dan kan je lezen in Richteren 2: *Toen Jozua gestorven was (...) en ook heel die generatie met zijn vaders verenigd was (= gestorven was), toen stond er na hen een andere generatie op, die de HEERE niet kende, en evenmin de daden die Hij voor Israël verricht had.* Het volk had zijn beloften dus niet gehouden. Al binnen twee, drie generaties groeide er een generatie op die de Heere God niet kende! Ze hadden het blijkbaar niet doorgegeven, niet doorverteld. Ze waren er niet meer verder gegaan. Wat was er gebeurd? Dat vertelt de Richtersschrijver niet. Maar het is wel een indringend voorbeeld. Als wij niet commitment tonen, dan zal er binnen een paar generaties hier geen gemeente meer zijn die elke zondag troost en hoop vindt bij God, die leeft van de liefde en genade van de Heer Jezus.

Ik lees dit als een oproep aan de oudere generaties van onze gemeente. ... Ik heb zo vaak in mijn werk mensen horen zeggen: 'mijn ouders gingen naar de kerk, lazen uit de Bijbel en wij baden altijd voor het eten, maar verder merkte ik heel weinig van het geloof.' Nu kan dat ook heel gemakkelijk gebruikt worden hoor om je achter te verschuilen: 'als je ouders het niet doen, dan kan jij er dus niets aan doen dat je niet gelooft...' Nee, in het geloof kan je je niet achter iemand anders verschuilen, maar zal je zelf moeten kiezen, zo zei ik zojuist. Maar toch: wat zien uw kinderen, of breder getrokken, wat ziet de jonge generatie van ons geloof? Wat horen ze? Wat merken ze? Wat ervaren ze? Wat voelen zij daarvan? Nee, wij hoeven niet allemaal even gemakkelijk over het geloof te praten. Wij hoeven ook niet alles van de Bijbel aan hen uit te kunnen leggen. Dat begrijpen ze echt wel hoor, dat wij dat niet kunnen. We hoeven ook niet zonder zonden te zijn. Het gaat erom... dat zij zien dat het geloof voor ons *leeft*. Echtheid, dat is het kernwoord. Niet *alleen* uit gewoonte bidden, Bijbellezende en naar de kerk gaan. Zien zij dat het ons iets doet, dat het voor ons leeft?

En het vraagt ook commitment van de jongeren: wat je ouders en anderen aan je meegeven, laat dat niet zomaar over je heen waaien. Wees dankbaar als ze je zo goed en zo kwaad het gaat, iets van het geloof proberen mee te geven. En heb daarin ook geduld met ze. Geloven is voor hen soms ook moeilijk. En: zal je niet alleen op het geloof van je ouders blijven meeliften, maar ook zelf keuzen maken? God vraagt straks niet aan je: wat hebben je ouders geloofd? Maar God vraagt aan jou persoonlijk: heb je Mij lief? Op die vraag moet jij kunnen antwoorden.

Commitment. Dat was het kernwoord bij Jozua. Mooi om dat woord in onze tijd, waarin dat woord soms zo problematisch is, naar voren te halen. Maar die commitment waar wij het over hebben gehad, volgt gelukkig op Gods commitment richting ons. Het hangt niet allemaal van ons af. Het is de genade van God, Zijn geweldige liefde, Zijn trouw met ons... waar wij persoonlijk en gezamenlijk met al onze gebreken en stukwerk een antwoord op mogen geven.